

Protokoll 2020-11-23

Tid:	9.00-12.00
Plats:	Teams
Närvarande:	Linda Bergfeldt, Afasiförbundet Marija Hane, Föreningen för regional biblioteksverksamhet (FRB) Victoria Lovsten, Nationella skolbiblioteksgruppen (NSG) Klas Nelfelt, Föreningen Sveriges Dövblinda (FSDB) Håkan Thomsson, Synskadades Riksförbund (SRF) Joakim Uppsäll-Sjöström, Dyslexiförbundet Lisa Åström, Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) Magnus Larsson, MTM Cecilia Broberg, MTM Hillevi Sundholm, MTM
Förhinder:	Victoria Sjöström, Riksförbundet för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning (FUB) Maria O'Donnell, MTM
Dagens antecknare:	Hillevi Sundholm
Medverkande från MTM	Maria Dietrichson, Omvärldsstrateg Jimmy Freiding, Tillgänglighetsexpert Kristin Nord, Verksamhetsutvecklare

---

Mötets öppnande

Cecilia Broberg hälsar alla välkomna till årets sista möte, 2020.

Presentationsrunda med alla mötesdeltagare

Incheckning med förväntningar inför dagens möte.

GD har ordet

Magnus Larsson berättar om året som gått på myndigheten, vilket är det första på plats i Malmö efter att omlokaliseringen är helt slutförd.

Produktionen: På det stora hela har produktionen gått bra. Under året har det varit ett särskilt högt tryck vad gäller litteratur till studerande vid universitet och högskola. Vi arbetar med att stärka kvalitén och ser att utvecklingen går framåt i detta arbete.

Utvecklingsprojekt: Under året har vi initierat två större utvecklingsprojekt, dels plattformbytet i Legimus och dels införande av EPUB 3 som digitalt format, som

båda ska bli klara under 2021. Under 2021 kommer vi även få ett nytt produktionshanteringssystem. Utöver att vi arbetar med utveckling behöver vi säkra vår så kallade basleverans med mer hållbara system.

Arbetsituationen på myndigheten:

- Det är liten närvaro på kontoret i och med att de flesta arbetar hemifrån och därför ser vi över den digitala arbetsplatsen och hur förutsättningarna ser ut hemma.
- Medarbetare som behöver vara på kontoret är bland annat delar av punktskriftsproduktionen och receptionen. Även under 2021 kommer vi fortsatt ha distansarbete i hög utsträckning.
- Medarbetarna har fått utökat antalet friskvårdstimmar.
- Vi har infört regelbundna kunskapsdelningsmöten med såväl inbjudna föreläsare som med medarbetare som delar med sig av kunskap. Kunskapsbyggandet kommer fortsätta under 2021.

Under året har vi upplevt ett extra stort intresse från media utifrån. Frågor som kommit till oss rör allt från produktion och leveranstid av studentlitteratur, kvalitén i det vi gör till ABC-katalogen med möjlighet till att läsa litteratur på andra språk, med mera.

Teman för Brukarrådet 2021

Hillevi Sundholm

Det här året har bland annat handlat om att lära känna varandra, där Cecilia som mötesledare och jag som sekreterare varit nya i såväl Brukarrådet som på MTM. En av lärdomarna från våra möten är hur väl workshopformatet fungerar även digitalt.

Inför nästa år har vi några inplanerade punkter, bland annat kommer vi prata internationell litteratur och tillgången till denna genom Marrakech-avtalet. Vi kommer också återkomma till plattformsbudet i Legimus som vi berättade om på förra mötet och som nu är igång.

Vi vill också gärna höra vad ni har för tankar och önskemål om vad vi ska ta upp på mötena under nästa år.

SDR: MTM behöver bygga upp kompetens för döva och teckenspråk.

MTM: Vi har haft en dialog med SDR under hösten kring främjandearbete och vad det betyder för myndigheten. Vi har två medarbetare som ska titta på det framåt, vilket vi kommer återkomma till.

Afasiförbundet:

- Behovet av långsam talsyntes och långsam textning med anpassad radlängd. Det senare har Afasiförbundet tillsammans med Begripsam gjort en studie på.
- Många med afasi behöver MTM:s tjänster men känner inte till MTM. Därtill finns det många trösklar för att komma igång med en tjänst som Legimus eller taldagstidning. Man skulle behöva kunna testa, "är detta något för mig?".

NSG: Det pågår en skolbiblioteksutredning, som skulle ha varit klar i november. Den har nu blivit framskjuten till sommaren, men i februari kommer ett delbetänkande. Det skulle vara intressant att titta på den i relation till tillgänglighet.

FSDB: MTM är fortfarande okänt för många av våra medlemmar. Det skulle vara bra att kunna få anpassad information som vi skulle lägga in i vår medlemstidning.

SRF:

- Marrakechavtalet och internationell litteratur.
- Det skulle behövas en undersökning, som är baserad på fakta (till exempel med hjälp av en enkät), kring kvalitet och leveranstider på studentlitteraturen. Detta är väldigt viktigt för de som studerar på högskolenivå.

Dyslexiförbundet:

- Integration av Talboken kommer (TBK) till ordinarie låntagare, detta för att sänka trösklarna till att få tillgång till böcker. Idag är TBK bara tillgängligt för taltidningsläsarna.
- Läsprogram kopplade till EPUB 3 som digitalt publikationsformat.
- Marrakech-implementeringen i Sverige.

FRB: Vikten av att samhällsinformation är tillgängligt på många olika sätt, något som har blivit väldigt tydligt under coronapandemin.

Workshop taltidningsutredningen

Maria Dietrichson

Diskussionsfrågor:

- Hur utvecklar vi taltidningen som tjänst på bästa sätt för att möjliggöra läsning av nyheter och samhällsinformation på lika villkor?
- Hur tror ni att taltidningen kan vara ett verktyg för att nå ut med samhällsinformation?
- Vilka är enligt er de viktigaste förändringarna för att göra taltidningen till en mer attraktiv tjänst?
- Vad saknas i tjänsten idag?
- Vad tror ni att morgondagens taltidningsläsare kommer efterfråga?

Sammanfattning av diskussionen

Det finns ett behov av en bredare kartläggning och analys om målgruppernas behov. Det finns även stora variationer inom respektive grupp.

Flera målgrupper, till exempel de dövblinda och personer med afasi, har behov av att få sammanfattningar upplästa. Behovet kan också variera beroende på vilken typ av information det är: ibland vill man ha en kortare artikel, ibland en längre text. Detta är inte kopplat till målgrupp utan är något som alla kan känna igenom sig i.

Det finns behov av att nå ut till fler och det är svårt att nå ut till alla de personer som skulle ha användning av en taldagstidning. Den här typen av tjänst behöver marknadsföras på ett annat sätt än vad det görs idag.

Det är väldigt ovanligt att det finns taldagstidning på skolorna, även om det finns många elever som skulle kunna ha behov av den här typen av tjänst.

Det finns ett digitalt utanförskap, som kan handla om socioekonomiska faktorer, tillgång till internet och var man bor, och som följd av detta finns det behov av inkludering.

Det kommer nog inte finnas en lösning som passar alla utan den behöver kunna anpassas. Det stöd vi har idag där vi kommer hem och hjälper till med installation, är viktigt för vissa individer, så det bör vi behålla.

Om det finns ytterligare kommentarer och synpunkter går det bra att kontakta Daniel Frelén och Maria Dietrichson.

Tillgänglighetsdirektivet

Kristin Nord och Jimmy Freiding. Presentationen finns med som bilaga till protokollet.

Kristin Nord arbetar som verksamhetsutvecklare med inriktning på det marknadsfrämjande arbetet på MTM och är myndighetens expert i utredningen av tillgänglighetsdirektivet. Jimmy Freiding är tillgänglighetsexpert på MTM och sitter i arbetsgruppen för den interna utredningen av tillgänglighetsdirektivet.

Med tillgänglighetsdirektivet är det första gången EU ställer tillgänglighetskrav på kommersiella aktörer. EU-direktivet spänner över sex sektorer, varav bokbranschen är en. Bokbranschen omfattar e-böcker, ändamålsenlig programvara, läsplattor och e-handel.

E-böcker som ges ut efter 28 juni 2025 i EU ska göras i tillgängliga format. Undantag ges till böcker som givits ut innan 28 juni 2025 och till böcker som ges ut på mikroföretag (små bokförlag).

En viktig fråga för MTM har varit om ljudboken ingår i direktivet. MTM menar att det är otydligt i direktivets text, varför vi har lämnat in en analys av vår tolkning av ljudbok i ljuset av hur direktivet är skrivet. Vi inväntar nu återkoppling från utredningen.

MTM har gjort ett omfattande främjandearbete mot bokförlag, bokbranschen och externa aktörer. Den 11 november ägde heldagskonferensen Include! rum i Malmö. Konferensen arrangerades tillsammans med de nordiska systemmyndigheterna och fokuserade på det som kallas "inclusive publishing".

På myndigheten har vi tillsatt en beredning för att analysera närmare vad tillgänglighetsdirektivet kommer betyda för MTM. Fyra arbetsgrupper är tillsatta. Dessa tittar på följande områden: kostnadsanalys för bokbranschen, MTM:s framtid och hur vi kommer påverkas av direktivet, konsekvenser för biblioteken samt läsarna.

Diskussion

NSG: En farhåga är ökade kostnader för biblioteketen för e-böcker och att man kommer få betala för böcker som idag är gratis genom Legimus, särskilt på skolbiblioteken. Det är ganska få skolbibliotek som har e-boksabonnemang.

MTM: Detta är en farhåga vi också har och som finns identifierat i arbetsgruppen som tittar på konsekvenserna för biblioteketen och som vi kommer analysera mer.

Afasiförbundet: Vi på Afasiförbundet har stora förhoppningar på tillgänglighetsdirektivet, men utredningen går väldigt fort och vi är oroliga över att kunskapen kring grupperna är för låg och att marknadens röst blir för stark. Det är viktigt att träffa målgrupperna, inte bara höra marknaden.

SDR: Inkluderar även tillgänglighetsdirektivet även poddar, radioteater och motsvarande som är ljudbaserade. Eller räcker det att vara tillgänglig via text?

MTM: När det gäller andra mediaformat så finns de inte uttryckta i direktivet. Audio-visuella-tjänster räknas som en annan sektor än e-böcker, vilket också håller på att utredas. På Myndigheten för press, radio och tv, pågår en diskussion, men den rör framför allt åtkomst till olika audio-visuella tjänster, inte innehåll, textning, syntolkning, med mera, vilka ingår i ett annat direktiv.

SDR: Otillbörlig börda: där finns inte krav på teckenspråkstolkning och det är något som oroar oss på SDR.

Dyslexiförbundet: Hur harmoniserar den europeiska lagstiftningen med den nordamerikanska?

MTM: Amerikanerna är långt framme i vissa avseenden. För EU handlar det inte enbart om att stärka tillgängligheten utan om att stimulera den fria marknaden. Det finns anledning för oss att titta på hur framtagandet av direktivet sett ut inom EU.

Dyslexiförbundet: Bokbranschen kommer lägga sig på en nivå som är godkänd, men som inte inkluderar alla. Då kommer MTM behöva lyfta de böcker som redan finns utgivna, vilket kommer bli lättare när vi jobbar i samma format, då slipper vi konvertering och behöver bara lägga till lite grann.

FSDB: Den största utmaningen är att man inte vet vad som krävs för att göra böcker tillgängliga, detsamma gäller webbplatser. Det pratas mycket om kostnader och förändringar och vad det kommer kosta oss användare. Om bokförlagen gör allt tillgängligt då kommer vi in på kostnaderna. Många har svårt med ekonomin, och det gäller inte bara personer med funktionsnedsättning. Det är en svår fråga. MTM är en garant för att tillgängliggöra litteratur och nyheter.

MTM tackar för alla reflektioner som ledamöterna delat med oss. Om det finns ytterligare frågor eller funderingar går bra att höra av sig till Kristin Nord och Jimmy Freiding.

Möten under 2021

Hillevi Sundholm

Datum för 2021 års möten kommer skickas ut i december. Under nästa år planerar vi att ha tre möten: två på våren och ett på hösten. Vårens möten

kommer vara digitala. Vår förhoppning är att vi kommer ses till hösten. Vi återkommer till det senare när det närmar sig.

Återkoppling på hur dagens möte har fungerat och vad vi kan göra bättre välkomnas, samt om det finns ytterligare förslag på innehåll som vi kan ta upp på mötena.

Mötet avslutas

Cecilia tackar för dagens möte. Mötet avslutas.